

Силабус
навчальної дисципліни
Лексикологія англійської мови
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма	«Середня освіта (англійська мова та література)»
Спеціальність	014 Середня освіта 014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови))
Спеціалізація	014.021 англійська мова та зарубіжна література
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язкова
Викладач	Богдана САЛЮК
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/teachers/salyuk-bogdana-anatoliyivna/
Контактний телефон	+380 (66) 27 32 526
E-mail викладача	ba_saliuk@bdpu.org.ua
Графік консультацій	вівторок, 14.35-15.55

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів / годин	Форма навчання	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
3 / 90 год.	очна (денна)	16 год.	14 год.	60 год.	екзамен
	заочна (дистанційна)	4 год.	4 год.	82 год.	

Семестр: осінній

Мова навчання: англійська

Ключові слова: lexicology, vocabulary, etymology, morpheme, word formation, semantics, polysemy, language variants, lexicography.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти систематизованих знань про словниковий склад англійської мови як системи, розвиток професійних компетентностей аналізу лексичних явищ і процесів, необхідних для ефективної педагогічної діяльності в галузі англійської філології та методики викладання іноземних мов.

Предметом навчальної дисципліни є словниковий склад англійської мови в його структурно-семантичній організації, етимологічній стратифікації, функціонально-стилістичній диференціації та варіативності; закономірності розвитку та функціонування лексичної системи англійської мови; методи лексикологічного аналізу та лексикографічної практики.

Компетентності та програмні результати навчання:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі загальної середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь із наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується

комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою в професійній діяльності як усно, так і письмово, комунікувати іноземною мовою за предметною спеціальністю.

ФК1. Здатність застосовувати систематизовані наукові знання в професійній діяльності відповідно до предметної спеціальності.

ПК 7. Здатність дотримуватися сучасних норм іноземної мови в усній та писемній професійній та міжособистісній комунікації з урахуванням комунікативної ситуації та комунікативного завдання відповідно до етичних і моральних норм поведінки, прийнятих в іншомовному середовищі.

РН 2. Демонструвати вміння навчати учнів державною та іноземною мовами; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмета та інтегрованого навчання.

РН 7. *Застосовувати* систематизовані наукові знання в професійній діяльності відповідно до предметної спеціальності, *оперувати* базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

РН 8. *Спілкуватися* державною мовою в професійній діяльності як усно, так і письмово, *комунікувати* іноземною мовою за предметною спеціальністю, висловлювати обґрунтовані твердження.

ПРН 7. *Демонструвати* володіння іншомовною комунікативною компетентністю відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти в усіх видах усного і писемного спілкування.

ПРН 8. *Аналізувати* мовні одиниці, *визначати* їхню взаємодію та *характеризувати* мовні явища і процеси, що їх зумовлюють, *пояснювати* мовний і мовленнєвий матеріал, *вміти* самому і *навчати* учнів користуватися словниками різних типів.

Зміст курсу:

Topic 1. Lexicology as a Branch of Linguistics: Definition of lexicology and its subject matter; main tasks and aims of lexicology; place of lexicology among linguistic disciplines; general and special lexicology; synchronic and diachronic approaches; contrastive and comparative lexicology; connections with phonetics, morphology, syntax, and stylistics; interdisciplinary links with psychology, sociology, and cultural studies.

Topic 2. Etymological Stratification of English Vocabulary: Criteria for determining word origin; native and borrowed elements in English vocabulary; Anglo-Saxon heritage as the core vocabulary; Celtic influence on English; Latin borrowings (early Christian period, Renaissance, modern scientific terms); Greek element in terminology; Scandinavian influence on basic vocabulary; Norman-French borrowings and their social significance; modern international vocabulary; etymological doublets; translation loans and semantic borrowings.

Topic 3. Morphological Structure of Words: Definition of morpheme as the smallest meaningful unit; Leonard Bloomfield's contribution to morphemic analysis; types of morphemes (root, stem, affixes); free and bound morphemes; prefixes, suffixes and their functions; structural analysis of words; classification by morphemic structure: simple words, derived words, compound words, compound-derived words; productivity of different structural patterns.

Topic 4. Word Formation Processes in English: Major word-formation processes in Modern English; productivity levels of different methods; affixation as the main productive process; prefixation and suffixation patterns; conversion (zero derivation) and Henry Sweet's theory; noun-to-verb and verb-to-noun conversion; word composition and types of compounds; modern abbreviation processes; acronyms in contemporary English; clipping and its types; occasional word-formation: blending, back-formation; onomatopoeia in English vocabulary.

Topic 5. Semasiology and Semantic Structure of Words: Definition of lexical meaning; denotative and connotative aspects of meaning; semantic structure of words; referential approach to meaning; Ogden-

Richards semantic triangle; polysemy as a characteristic feature of developed languages; types of semantic relations between meanings; historical development of word meanings; semantic changes (extension, narrowing, amelioration, deterioration); role of context in meaning determination; linguistic and extralinguistic context.

Topic 6. Systemic Relations in Vocabulary: Vocabulary as a system of interrelated elements; synonymy and types of synonyms (complete, partial, stylistic); sources of synonymic relations; homonymy and its types (lexical, grammatical, phonetic); criteria for distinguishing polysemy from homonymy; antonymy and semantic opposition; types of antonyms (gradable, complementary, relational); lexical fields and semantic groups; paradigmatic relations in vocabulary.

Topic 7. Phraseology: Definition of phraseological units; difference between free word combinations and set expressions; main characteristics of phraseological units (stability, idiomaticity, reproducibility); Charles Bally's contribution to phraseology; classification of phraseological units by semantic cohesion; structural types of phraseological units; sources of English phraseology; phraseological processes (development of new meanings, variation); John Sinclair's corpus approach to phraseology.

Topic 8. Stylistic Differentiation of Vocabulary: Functional styles and vocabulary stratification; neutral, formal, and informal vocabulary layers; literary and colloquial vocabulary; specialized terminology and its characteristics; professional jargons and their functions; slang and its social significance; Eric Partridge's studies of slang; regional and social variation in vocabulary; temporal stratification: archaisms, obsolete words, neologisms; processes of vocabulary renewal.

Topic 9. Variants of the English Language: English as a global language; David Crystal's concept of World Englishes; Braj Kachru's three-circle model; standard varieties of English; British English as the historical standard; American English development and H.L. Mencken's contribution; main lexical differences between British and American English; other major varieties (Canadian, Australian, South African English); postcolonial Englishes; pidgin and creole varieties; global spread of English vocabulary.

Topic 10. English Lexicography: History and development of English dictionaries; major landmarks in English lexicography; Samuel Johnson's Dictionary (1755) and its significance; Oxford English Dictionary project and James Murray's role; Noah Webster and American lexicographic tradition; types of dictionaries (general, specialized, learner's); dictionary structure and entry organization; modern electronic dictionaries and online resources; corpus-based lexicography; future trends in dictionary making.

Методи навчання: За джерелом інформації: словесні, практичні, наочні. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача, самостійна робота студентів. Методи стимулювання інтересу до навчання: прослуховування/перегляд аутентичних аудіо та відеоматеріалів.

Політика курсу: від студента очікується активна участь у практичних заняттях, зокрема в обговоренні дискусійних питань, креативний підхід у виконанні завдань, реалізація самостійної роботи, робота в міні-групах, парах та індивідуально.

Здобувачі вищої освіти дотримуються правил академічної доброчесності згідно з Положенням про академічну доброчесність у БДПУ. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: персональний комп'ютер, проєктор, екран/інтерактивна дошка, Zoom, Moodle, навчальні та аутентичні відео та аудіо матеріали.

Система оцінювання та вимоги: Оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюється відповідно до Положення про порядок оцінювання знань здобувачів у Бердянському державному педагогічному університеті.

Підсумковий рейтинг з навчальної дисципліни – це сума рейтингової оцінки за результатами поточної успішності здобувачів вищої освіти (сума балів за поточну роботу на практичних заняттях та балів за самостійну роботу) і рейтингової оцінки за результатами семестрового екзамену.

За **весь курс** здобувач отримує **максимум 100 балів (підсумкова оцінка)**. До їх складу входять:

60 балів – поточний контроль успішності (включно з рубіжним контролем і контролем самостійної роботи);

40 балів – підсумковий контроль (екзамен).

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю в балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль		100
Практичні заняття	40	
Самостійна робота	20	
Підсумковий контроль		
Екзамен	40	

Розподіл набраних здобувачем балів під час практичних занять

Оцінювання здобувачів відбувається за шкалою 1-7 балів за всі види роботи:

1 = F (критично низький рівень)

2 = FX (незадовільно з можливістю перескладання)

3 = E (задовільно)

4 = D (задовільно+)

5 = C (добре)

6 = B (добре+)

7 = A (відмінно)

Здобувач отримує оцінки за роботу на кожному практичному занятті плюс за виконання завдань з самостійної роботи.

Формула переведення балів за практичні заняття

$$N_{\text{практ}} = (A \div B) \times 40$$

Де:

N_{практ} = остаточні бали за практичні заняття (максимум 40)

A = сума всіх балів, отриманих здобувачем на практичних заняттях

B = максимально можлива сума балів на практичних заняттях (105 балів)

40 = максимальна кількість балів, що зараховується за практичні заняття згідно таблиці розподілу

Формула переведення балів за самостійну роботу

$$N_{\text{сам}} = (C \div D) \times 20$$

Де:

N_{сам} = остаточні бали за самостійну роботу (максимум 20)

C = сума всіх балів, отриманих здобувачем за самостійну роботу

D = максимально можлива сума балів за самостійну роботу (105 балів)

20 = максимальна кількість балів, що зараховується за самостійну роботу згідно таблиці розподілу

Таблиця 2. Розподіл набраних здобувачем балів під час підсумкового контролю

Види робіт	Кількість набраних балів			
	F – FX	E – D	C – B	A

Екзамен:				
Теоретичні питання (2)	5	10	15	20
Практичне завдання	5	10	15	20
Максимальна кількість набраних балів	10	20	30	40

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання та під час екзамену (20+40+40=100) та вираховується за внутрішньоуніверситетською шкалою та шкалою ЄКТС.

Таблиця 3. Внутрішня університетська шкала оцінювання

Шкала оцінювання, що використовується в університеті	Шкала оцінювання ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Рекомендована література

Основна

1. Квеселевич Д.І., Сасіна В.П. Практикум з лексикології сучасної англійської мови. Вінниця: Нова Книга, 2003. 128 с.
2. Козуб Л.С. Modern English Lexicology: Навчально-методичний посібник. Тернопіль: Видво ТНПУ, 2008. 132 с
3. Лексикологія англійської мови: навчально-методичний посібник / уклад. І. О. Білецька. Умань: Візаві, 2018. 162 с.
4. Ніколенко А. Г. Лексикологія англійської мови – теорія і практика. Вінниця: Нова Книга, 2007. 528 с. URL: <https://shorturl.at/OJHIR>
5. English Lexicology: tutorial / O. L. Pliencko, I. A. Kamienieva, Ye. S. Moshtagh; O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv. Kharkiv: Publishing House I. Ivanchenka, 2020. 218 p.

Додаткова

1. Салюк Б. Інтертексти дитячої літератури у метал-поезії гурту Nightwish. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. Філологічні науки. 2024. № 20. С.35-42
2. Салюк Б., Школа І. Цифровий сторітеллінг у навчанні англійської мови здобувачів вищої освіти. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. Серія: Педагогічні науки : зб. наук. пр. Вип. 2. Бердянськ : БДПУ, 2022. С. 375–384.
3. Школа І., Салюк Б., Шевченко М. 4 Elements in the ESL/EFL Classroom: a Teacher's Handbook of Activities. 4 елементи на уроці англійської мови: посібник активностей для вчителя. Житомир: Видавець ПП "Євро-Волинь", 2024. 106 с.
4. Школа І., Салюк Б. Іронія як елемент британської лінгвокультури: аналіз комунікативних практик на платформі Reddit. *Закарпатські філологічні студії*. 2025. № 41.
5. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of The English Language. 3d ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2019. 573 p.
6. Crystal D. Words, Words, Words. Oxford: Oxford University Press, 2007. 224 p.
7. Jackson H. Lexicography: An Introduction. London, New York: Routledge, 2002. 141 p.

8. Jackson H., Ze Amyela E. Words, Meaning and Vocabulary: an Introduction to Modern English Lexicology. 3d ed. London, New York: Bloomsbury Academic, 2022.
9. Jackson H.. Words and Their Meaning. London, New York: Routledge, 2013. 279 p.
10. McCartney M., O'Dell F. English Idioms in Use: Advanced. 2nd edition. Cambridge: Cambridge University Press, 2017. 178 p.
11. McCartney M., O'Dell F. English Collocations in Use: Advanced. Cambridge: Cambridge University Press, 2007. 158 p.
12. Plag I. Word-Formation in English. Cambridge: Cambridge University Press, 2002. 264 p.
13. Schneider E. W. Postcolonial English. Varieties around the World. Cambridge: Cambridge University Press, 2007. 385 p.
14. Semantics: A Reader / ed. S. Davis and B.S. Gillon. Oxford: Oxford University Press, 2004. 936 p.
15. Stubbs M. Words and Phrases: Corpus Studies of Lexical Semantics. Oxford: Blackwell Publishing, 2001. 288 p.

Інформаційні ресурси

- <https://dictionary.cambridge.org>
- <https://learningenglish.voanews.com>
- <https://www.bbc.co.uk/learningenglish/english/>
- <https://www.merriam-webster.com/>
- <https://learnenglish.britishcouncil.org>
- <https://www.etymonline.com/>
- <https://dictionary.reverso.net/>